

ข้อมูลสำหรับสื่อมวลชน

แกะรอย “กลิ่น” ภัยลอยนวลจากถิ่น “อุตสาหกรรม”

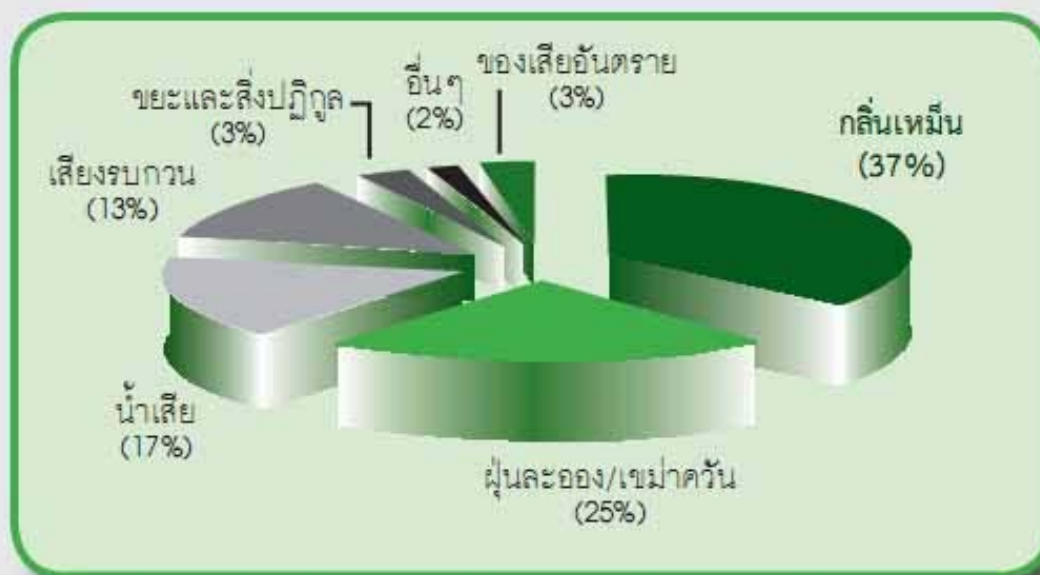
ครั้งแล้วครั้งเล่าที่ปรากฏข่าวประชาชนในเขตนิคมอุตสาหกรรมได้รับความเดือดร้อนจาก “กลิ่น” ที่โชยมาจากปล่องโรงงานชนิดที่จับมือใครดมไม่ได้ และล่าสุด เมื่อเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา เหตุการณ์ที่คุกคามสุขภาพประชาชนเช่นนี้ได้เกิดซ้ำอีกครั้ง ในบริเวณที่เกิดกรณีเช่นนี้เข้าชากมานานร่วม 20 ปี นั่นคือ ที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อ.เมือง จ.ระยอง อันเป็นที่นิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ระดับชาติ ทั้งที่ต้นปี 2551 ชาวเนือหาเข้ารอยเดียวกันนี้ก็เพิ่งเกิดขึ้นที่นี้หมาดๆ

เมื่อพูดถึง “มลพิษ” คนมักมองข้ามเรื่องของกลิ่น เพราะถูกเบี่ยงเบนสายตาไปที่มลพิษในรูปของน้ำเน่าเสีย ขยะท่วม หรือฝุ่นละอองปลิวว่อนในอากาศ ทั้งที่ภัยที่มาในรูปของกลิ่นนั้นก่อผลกระทบต่อสุขภาพของคนเราได้ไม่น้อยหน้าทั้งในแง่ของความรุนแรงและผลที่ล้าลึก ซ้ำยังเป็นภัยที่ยากต่อการค้นหาต้นตอ เพราะล่องลอยไปในสภาพไร้ตัวตน

ที่สำคัญ คือ “กลิ่น” เป็นมลพิษที่สร้างความเดือดร้อนแก่สุขภาพและก่อความรำคาญแก่จิตใจให้คนไทยมากที่สุดในเวลานี้

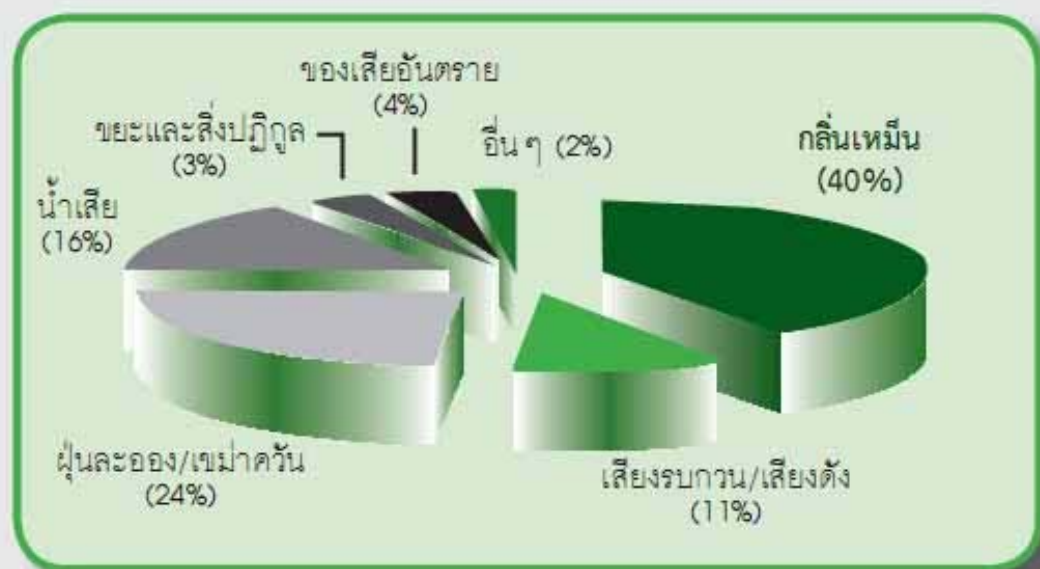
ข้อมูลจาก รายงานการศึกษาเรื่อง สถานการณ์อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย โดย นพ.สมเกียรติ ศิริรัตนพุกษ์ และคณะ ระบุว่า ในบรรดาปัญหามลพิษที่ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนในปี 2546-2547 ปัญหาที่ครองแชมป์ที่มีการร้องเรียนเข้ามาสูงสุด ก็คือ เรื่องของกลิ่นเหม็น ดังแผนภาพที่แสดงประกอบ

แผนภาพที่ 1 ปัญหามลพิษที่ได้รับการร้องเรียนในปี 2546

ที่มา กรมควบคุมมลพิษ

แผนภาพที่ 2 ปัญหามลพิษที่ได้รับการร้องเรียนในปี 2547

ที่มา กรมควบคุมมลพิษ

ชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียงนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดตกเป็นเหยื่อของสารพดกลิ่นมหาภัยจากโรงงานอุตสาหกรรมในระดับหนักหนาและมาราธอนที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย มีสาเหตุตั้งต้นจากการขยายพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมออกไปนอกเขตพื้นที่เป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้ โดยทางโรงงานกว้านซื้อที่ดินจากชาวบ้านและขอผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของนิคมฯ ทำให้พื้นที่ที่เคยเป็นแนวกันชนระหว่างโรงงาน โรงเรียน และชุมชน หายไป

เมื่อประกอบกับระบบการเผ่าระวังและมาตรการกำกับดูแลผลกระทบต่อสุขภาพจากการดำเนินกิจการในนิคมฯ ที่ไร้ประสิทธิภาพ ทำให้ชาวมาบตาพุดที่อยู่รอบ ๆ พื้นที่ดังกล่าวถูกคุกคามด้วยกลิ่นที่แฉกแยะได้นับสิบ ๆ กลิ่น ซึ่งบั่นทอนสุขภาพกายและจิตอยู่ทุกลมหายใจ เพราะไม่เพียงแต่เหม็นแต่บางกลิ่นยังส่งผลต่อสุขภาพชนิดสายหน้าหนีไปทางไหนก็ไม่อาจหลบพ้น จนเกิดการร้องเรียนเป็นระยะตั้งแต่ปี 2536

ควบคู่ไปกับความเดือนร้อน ผลการตรวจสุขภาพของประชาชนในพื้นที่รอบ ๆ นิคมแห่งนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงอานุภาพการทำลายล้างของสิ่งไร้ตัวตนที่เรียกว่า “กลิ่น” โดยเฉพาะกับเด็กวัยเรียนที่มีทั้งอาการระคายเคืองระบบทางเดินหายใจ วิตกกังวล เหงื่อเยิ้ม เพลีย ไม่มีแรง แฉกหน้าอก จากการสูดดมกลิ่นเหม็นที่โชยมาเตะจมูกตั้งแต่ที่โรงเรียนจนถึงที่บ้าน

เหตุการณ์สำคัญที่สะท้อนถึงความน่าสะพรึงกลัวของกลิ่นที่โชยมาจากนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2540 ตอนเวลา 10 โมงเช้า เมื่อกลิ่นเหม็นรุนแรงที่ปล่อยออกมาจากโรงงานแห่งใดแห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดทำให้เด็กนักเรียนที่โรงเรียนมาบตาพุดพิทยาคม 40 คน มีอาการปวดหัว อาเจียน แฉกหน้าอก ต้องนำส่งโรงพยาบาลจนโรงเรียนต้องหยุดการเรียนการสอน

ก่อนหน้าเหตุการณ์ดังกล่าว ช้อร้องเรียนเรื่องของกลิ่นเหม็นจากชาวมาบตาพุดที่มานานหลายปีไม่ได้ได้รับความสนใจหรือตอบสนองจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับที่เหมาะสมกับเหตุ ต่อเมื่อเกิดเหตุการณ์นี้จึงมีข้อพิสูจน์ว่า ภัยในรูปของกลิ่นนั้นไม่ใช่เรื่องเล็ก ๆ อีกต่อไป และเริ่มมีการสืบสาวหาต้นตอและวินิจฉัยองค์ประกอบของกลิ่นเหม็นที่โชยมาหลากหลายกลิ่น ทั้งกลิ่นลุ่มด กลิ่นฝรั้ง กลิ่นเหม็นไหม้ กลิ่นน้ำมัน ฯลฯ

ต่อมา จึงเริ่มแกะรอยได้ว่าไม่ได้มาจากมลพิษในอากาศระดับพื้น ๆ อย่างเช่น ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ หรือก๊าซโอโซน แต่น่าจะมีสาเหตุสำคัญจาก **สารระเหยอินทรีย์ (Volatile Organic Compound : VOC)** ซึ่งเป็นสารระเหยของสารทำลายอินทรีย์ หรือ **สารตัวทำละลายอินทรีย์ (Organic solvent)** ซึ่งใช้ในอุตสาหกรรมหนัก อันเป็นกิจกรรมหลักในนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้

แม้ภัยจากกลิ่นเหม็นตัวชัดเจน และแกะรอยจนพบตัวต้นเหตุชัดเจนแล้ว อย่างไรก็ตาม กรมควบคุมมลพิษระบุว่าต้องใช้เวลาอีก 3 ปี มาตรการควบคุมการระบาย VOCs จากปล่องโรงงานอุตสาหกรรมจึงเดินหน้าได้เต็มรูปแบบ

ในวันนั้น ความทุกข์ทรมานของชาวมาบตาพุดที่จ่ายอมสูดดมสารพิษผ่านทุกลมหายใจเข้าออกจนตัดสิ้นใจลุกขึ้นมาเปล่งเสียงร้องเรียนเป็นครั้งแรกในปี 3536 ก็ะย่างเข้าสู่ปีที่ 18 เต็ม!

ข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อ กิตติมาภรณ์ 081-449-7479